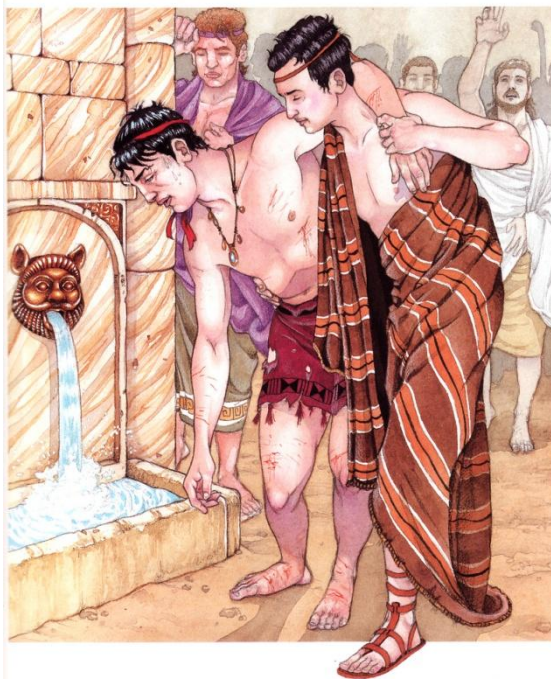

Ενότητα 13, Δάμων και Φιντίας

Αρχαία Α΄ Γυμνασίου

Λύσεις ασκήσεων σχολικού βιβλίου

σχ. βιβλίο (σ.σ. 98-105)

Ενότητα 13: Δάμων και Φιντίας

Λύσεις των ασκήσεων του σχολικού βιβλίου (σ.σ. 98-105)

Μετάφραση

Διονυσίου τυραννοῦντος Φιντίας τις Πυθαγόρειος ἐπιβεβουλευκῶς τῷ τυράννῳ	Ενώ ασκούσε την εξουσία ο Διονύσιος, κάποιος Φιντίας Πυθαγόρειος που είχε συνωμοτήσει εναντίον του τυράννου
μέλλων δὲ τυγχάνειν τῆς τιμωρίας,	επρόκειτο να τιμωρηθεί,
ἤτήσατο παρὰ τοῦ Διονυσίου χρόνον εἰς τὸ πρότερον	ζήτησε από τον Διονύσιο χρόνο προηγουμένως
ἃ βούλεται διοικῆσαι·	για να τακτοποιήσει τις υποθέσεις του·
δώσειν δ' ἔφησεν ἐγγυητὴν τῶν φίλων ἓνα.	και είπε ότι θα αφήσει εγγυητή κάποιον από τους φίλους του.
Τοῦ δὲ δυνάστου θαυμάσαντος, εἰ τοιοῦτός ἐστι φίλος	Κι'επειδὴ ο τύραννος ἀπόρησε αν υπάρχει τέτοιος φίλος
ὃς παραδώσει ἑαυτὸν εἰς τὴν εἰρκτὴν ἀντ' ἐκείνου,	που θα δεχτεί να φυλακιστεί ἀντὶ ἐκείνου,
ὁ Φιντίας προεκάλεσάτο τινα τῶν γνωρίμων, Δάμωνα ὄνομα, Πυθαγόρειον φιλόσοφον,	Ο φιντίας προσκάλεσε κάποιον ἀπὸ τοὺς φίλους του, τὸν Δάμωνα, τὸν Πυθαγόρειο φιλόσοφο,
ὃς ἔγγυος εὐθύς ἐγενήθη.	Ο ὁποῖος ἀμέσως μῆκε ἐγγυητής.
Τινὲς μὲν οὖν ἐπὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐνοίας πρὸς τοὺς φίλους,	Κάποιοι λοιπὸν ἐπαινοῦσαν τὴν ὑπερβολὴ τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς φίλους,
τινὲς δὲ κατεγίνωσκον προπέτειαν καὶ μανίαν τοῦ ἐγγύου.	Κάποιοι ἄλλοι καταλόγιζαν ἐπιπολαιότητα καὶ παραφροσύνη στὸν ἐγγυητή.
Πρὸς δὲ τὴν τεταγμένην ὥραν ἅπας ὁ δῆμος συνέδραμεν,	Κατὰ τὴν καθορισμένην ὥρα ὅλος ὁ λαὸς συγκεντρώθηκε,
καρδοκῶν εἰ φυλάξει Φιντίας τὴν πίστιν.	περιμένοντας αν ὁ φιντίας τηρήσει τηρήσει τὴν υπόσχεσή του.
Ἡδὴ δὲ τῆς ὥρας συγκλειούσης Φιντίας ἀνελπίστως ἐπὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ χρόνου ῥοπῆς δρομαῖος ἦλθε.	Και ὅταν πια πλησίαζε ἡ ὥρα ὁ Φιντίας ἀνέλπιστα τὴν τελευταία στιγμή ἦρθε τρέχοντας.
Θαυμάσας οὖν ὁ Διονύσιος ἀπέλυσεν τῆς τιμωρίας τὸν ἐγκαλούμενον	Ο Διονύσιος ἐπειδὴ ἐνίωσε ἐκπληξη, ἀπάλλαξε ἀπὸ τὴν τιμωρία τὸν κατηγορούμενο
καὶ παρεκάλεσε τοὺς ἄνδρας ἑαυτὸν προσλαβέσθαι τρίτον εἰς τὴν φιλίαν.	και παρακάλεσε τοὺς ἄντρες να τον δεχτοῦν ως τρίτο στη φιλία τους.

Διόδωρος Σικελιώτης, Βιβλιοθήκη 10.4.3-6 (διασκευή)

Ερωτήσεις Κατανόησης

- 1. Για ποιον λόγο είχε καταδικαστεί ο Φιντίας από τον Διονύσιο των Συρακουσών;**

Ο Φιντίας είχε οργανώσει συνωμοσία εναντίον του Διονυσίου των Συρακουσών, γι' αυτό αντιμετώπιζε ποινή θανάτου.

- 2. Ποια χάρη ζήτησε ο Φιντίας πριν από την εκτέλεση της ποινής του; Ποια εγγύηση έδωσε για την επιστροφή του;**

Ο Φιντίας πριν από την εκτέλεση της ποινής του, ζήτησε από τον Διονύσιο να του δώσει χρονικό περιθώριο για να τακτοποιήσει τις υποθέσεις του. Ως εγγύηση της επιστροφής του έδωσε ένα φίλο του τον Δάμωνα τον Πυθαγόρειο, ο οποίος αμέσως μπήκε στη φυλακή για χάρη του φίλου του.

- 3. Πώς αντέδρασε η κοινή γνώμη στην προσφορά του Δάμωνα;**

Κάποιοι επαινούσαν την υπερβολική αγάπη και την εμπιστοσύνη που μοιράζονταν οι δύο φίλοι. Κάποιοι άλλοι κατηγορούσαν για επιπολαιότητα και παραλογισμό τον εγγυητή που συμμετείχε σε αυτή τη δοκιμασία, εξαιτίας της οποίας θα μπορούσε να χάσει τη ζωή του.

- 4. Ποια ήταν η αντίδραση του Διονυσίου, όταν διαπίστωσε τη συγκινητική φιλία που συνέδεε τον Δάμωνα και τον Φιντία και τη συναίσθηση του καθήκοντος που διέκρινε τους Πυθαγόρειους; Γνωρίζετε άλλα χαρακτηριστικά παραδείγματα πιστών φίλων;**

Ο Διονύσιος ένιωσε θαυμασμό και συγκίνηση για τη στενή φιλία του Δάμωνα και του Φιντία που έφτανε μέχρι την αυτοθυσία. Γι' αυτό απάλλαξε από την ποινή θανάτου το Φιντία και τους παρακάλεσε να δεχτούν και αυτόν τρίτο στη φιλία τους.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα φιλίας είναι η σχέση του Επαμεινώνδα και του Πελοπίδα. Ο Πελοπίδας στη μάχη της Μαντινείας είχε τραυματιστεί άσχημα, ο Επαμεινώνδας με κίνδυνο να χάσει τη ζωή του προστάτευσε το σώμα του φίλου του από την αρπαγή και τη σκύλευση των εχθρών.

Επίσης παραδειγματική φιλία είναι του Αχιλλέα και του Πατρόκλου, ο δεύτερος σκοτώθηκε στην Τροία από τον Έκτορα. Ο Αχιλλέας όταν έμαθε

το θάνατο του φίλου του, ένωσε τεράστια θλίψη και επέστρεψε στο πεδίο της μάχης για να εκδικηθεί.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

...Πράξεις Παιδείας!

Λεξιλογικά – Ετυμολογικά

1. Να συνδυάσετε το επίθετο «τυραννικός» με τα ουσιαστικά «εξουσία» και «συμπεριφορά» και να γράψετε στη ν.ε. μία πρόταση με τις φράσεις που προκύπτουν.
Η τυραννική εξουσία αφαιρεί τις ελευθερίες των πολιτών και διαπράττει αυθαιρεσίες εναντίον τους.
Η τυραννική συμπεριφορά του διώχνει όλους τους φίλους του.
2. Να βρείτε από τον Λεξιλογικό Πίνακα συνώνυμα των λέξεων:
δικτάτορας – καταπιεστικός και ταλαιπωρία – μαρτύριο.
δικτάτορας : **τύραννος**
καταπιεστικός: **τυραννικός**
ταλαιπωρία/ μαρτύριο: **τυράννισμα**

Παράθεμα

Παραγωγή επιθέτων

Καταλήξεις

Α. πλησμονή, δηλ. αφθονία κάποιου πράγματος:

-εις, -όεις, -(ει)νός, -λός, -(η)λός, -(α)λέος-ρός (-αρός, -ερός, -ηρός, -υρός),
-ώδης

Β. χρόνο ή μέτρο:

-(ι)αῖος
-ήσιος
-ινός

1. Από τα παρακάτω ουσιαστικά να σχηματίσετε επίθετα που δηλώνουν πλησμονή, χρόνο ή μέτρο:

όδύνη > όδυνηρός

τύχη > τυχηρός

θέρος > θερινός

φλόξ (γεν. φλογός) > φλογερός

ἔτος > ἐτήσιος

φθόνος > φθονερός

2. Να αντιστοιχίσετε τα επίθετα (στήλη Α΄) με τις έννοιες που αυτά δηλώνουν (στήλη Β΄). Στη συνέχεια να γράψετε από ποια ουσιαστικά της α.ε. παράγονται:

Α΄	Β΄
1. ξύλινος	
2. μάχιμος	
3. χαρίεις	α. ύλη ή χρώμα
4. ήθικός	β. αυτός που ανήκει σε εκείνο που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη ή έχει σχέση με αυτό
5. μολύβδινος	
6. έχθρος	γ. κατάλληλος για εκείνο που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη
7. σθεναρός	
8. πειναλέος	δ. πλησμονή
9. μανικός	ε. χρόνος ή μέτρο
10. μεσημβρινός	

1. ξύλινος - α. ύλη ή χρώμα

2. **μάχιμος** – **γ.** κατάλληλος για εκείνο που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη
3. **χαρίεις**– **δ.** πλησμονή
4. **ήθικός**–**β.** αυτός που ανήκει σε εκείνο που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη ή έχει σχέση με αυτό
5. **μολύβδινος** – **α.** ύλη ή χρώμα
6. **έχθρος** – **δ.** πλησμονή
7. **σθεναρός** – **δ.** πλησμονή
8. **πειναλέος** – **δ.** πλησμονή
9. **μανικός** – **β.** αυτός που ανήκει σε εκείνο που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη ή έχει σχέση με αυτό
10. **μεσημβρινός**– **ε.** χρόνος ή μέτρο

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

...Πράξεις Παιδείας!

Γραμματική

Μετοχή

Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος
φωνηεντόληκτα			
-ων, -ουσα,-ον	-σων, -σουσα, -σον	-σας, -σασα, σαν	-κώς, -κυῖα, -κός
ὁ τοξεύων ἡ τοξεύουσα τό τοξεῖον	ὁ τοξεύσων ἡ τοξεύσουσα τό τοξεῖσον	ὁ τοξεύσας ἡ τοξεύσασα τό τοξεῖσαν	ὁ τετοξευκώς ἡ τετοξευκυῖα τό τετοξευκός
Ουρανικόληκτα			
-ων, -ουσα,-ον	-ξων, -ξουσα, -ξον	ξας, -ξασα, -ξαν	-χώς, -χυῖα, -χός
ὁ πράττων ἡ πράττουσα τό πράττον	ὁ πράξων ἡ πράξουσα τό πράξον	ὁ πράξας ἡ πράξασα τό πράξαν	ὁ πεπραχώς ἡ πεπραχυῖα τό πεπραχός
Χειλικόληκτα			
-ων, -ουσα,-ον	-ψων, ψουσα, -ψον	ψας, -ψασα,-ψαν	-φώς, -φυῖα, -φός

	Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος
Φωνηεντόληκτα	-ειν τοξεύειν	-σειν τοξεύσειν	-σαι Τοξεῦσαι	-κennai τετοξευκέναι
Ουρανικόληκτα	-ειν πράττειν	-ξειν πράξειν	-ξαι Πρᾶξαι	-χennai πεπραχέναι
Χειλικόληκτα	-ειν γράφειν	-ψειν γράψειν	-ψαι γράψαι	-φennai γεγραφέναι
Οδοντικόληκτα	-ειν πείθειν	-σειν πείσειν	-σαι Πεῖσαι	-κennai πεπεικέναι
ὁ γράφων ἢ γράφουσα τό γράφον	ὁ γράψων ἢ γράψουσα τό γράψον	ὁ γράψας ἢ γράψασα τό γράψαν	ὁ γεγραφώς ἢ γεγραφυῖα τό γεγραφός	
Οδοντικόληκτα				
ὁ πείθων ἢ πείθουσα τό πείθον	ὁ πείσων ἢ πείσουσα τό πείσον	ὁ πείσας ἢ πείσασα τό πείσαν	ὁ πεπεικώς ἢ πεπεικυῖα τό πεπεικός	

Απαρέμφατο

1. Να εντοπίσετε τα απαρέμφατα ε.φ. του κειμένου της Ενότητας και να αναγνωρίσετε τον χρόνο και το είδος τους.

τυγχάνειν: άναρθρο απαρέμφατο ενεστώτα, τελικό

είς τό διοικῆσαι: άναρθρο απαρέμφατο αορίστου, τελικό

δώσειν: άναρθρο απαρέμφατο μέλλοντα, ειδικό

προσλαβέσθαι: άναρθρο απαρέμφατο αορίστου β', τελικό

2. Να σχηματίσετε τα απαρέμφατα και τις μετοχές (και στα τρία γένη) όλων των χρόνων των παρακάτω ρημάτων: *έπιβουλεύω, φυλάττω, θαυμάζω.*

Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος
έπιβουλεύων έπιβουλεύουσα έπιβουλεύον	έπιβουλεύσων έπιβουλεύσουσα έπιβουλεύσον	έπιβουλεύσας έπιβουλεύσασα έπιβουλεύσαν	έπιβεβουλευκώς έπιβεβουλευκυῖα έπιβεβουλευκός

Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος
φυλάττων φυλάττουσα φυλάττον	φυλάξων φυλάξουσα φυλάξον	φυλάξας φυλάξασα φυλάξαν	πεφυλαχώς πεφυλαχυῖα πεφυλαχός
Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος
θαυμάζων θαυμάζουσα θαυμάζον	θαυμασόμενος (θαυμάσων) θαυμασομένη (θαυμάσουσα) θαυμασόμενον (θαυμάσον)	θαυμάσας θαυμάσασα θαυμάσαν	τεθαυμακώς τεθαυμακυῖα τεθαυμακός

3. Να κλίνετε το θηλυκό γένος της μετοχής ενεστώτα του ρ. *ἐπιβουλεύω*, της μετοχής μέλλοντα του ρ. *φυλάττω* και της μετοχής αορίστου του ρ. *θαυμάζω*.

	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομ.	ἡ ἐπιβουλεύουσα	αἱ ἐπιβουλεύουσαι
Γεν.	τῆς ἐπιβουλεύουσης	τῶν ἐπιβουλεύουσῶν
Δοτ.	τῇ ἐπιβουλεύουσῃ	ταῖς ἐπιβουλεύουσαις
Αιτ.	τὴν ἐπιβουλεύουσαν	τάς ἐπιβουλεύουσας
Κλητ	ὦ ἐπιβουλεύουσα	ὦ ἐπιβουλεύουσαι

	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομ.	ἡ φυλάξουσα	αἱ φυλάξουσαι
Γεν.	τῆς φυλαξούσης	τῶν φυλαξουσῶν
Δοτ.	τῇ φυλαξούσῃ	ταῖς φυλαξούσαις
Αιτ.	τὴν φυλάξουσαν	τάς φυλαξούσας
Κλητ	ὦ φυλάξουσα	ὦ φυλάξουσαι

	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομ.	ἡ θαυμάσασα	αἱ θαυμάσασαι
Γεν.	τῆς θαυμασάσης	τῶν θαυμασασῶν
Δοτ.	τῇ θαυμασάσῃ	ταῖς θαυμασάσαις
Αιτ.	τὴν θαυμάσασαν	τάς θαυμασάσας
Κλητ	ὦ θαυμάσασα	ὦ θαυμάσασαι

4. Να εντοπίσετε τις μετοχές στις παρακάτω φράσεις, να προσδιορίσετε το είδος τους και να τις κλίνετε στον χρόνο και στο γένος που βρίσκονται:

- Α. Ταῦτα πράξας ἐκείνους εὐδαίμονας ποιήσεις.
 Β. Ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα πρὸς ἀρετὴν μακρὰ ἐστὶ.
 Γ. Ἐγὼ πειράσομαί σε διδάσκειν ὅτι ἀληθὴ λέγω, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ὀψεως.
 Δ. Χαίρουσι περὶ τῶν ἄλλων κακῶς λέγοντες.
 Ε. τριῆρεις ἐξέπεμπον ὡς γῆς καὶ θαλάττης ἄρξοντες.

Απαντήσεις:

- Α: πράξας: επιρρηματική υποθετική μετοχή
 Β: ἡ ἄγουσα: επιθετική μετοχή
 Γ: ἀρξάμενος: επιρρηματική χρονική μετοχή
 Δ: λέγοντες: κατηγορηματική μετοχή
 Ε: ὡς ἄρξοντες: επιρρηματική τελική μετοχή

	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομ.	ὁ πράξας	οἱ πράξαντες
Γεν.	τοῦ πράξαντος	τῶν πραξάντων
Δοτ.	τῷ πράξαντι	τοῖς πράξασι
Αιτ.	τόν πράξαντα	τούς πράξαντας
Κλητ	ῶ πράξας	ῶ πράξαντες

	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομ.	ἡ ἄγουσα	αἱ ἄγουσαι
Γεν.	τῆς ἀγούσης	τῶν ἀγουσῶν
Δοτ.	τῇ ἀγούσῃ	ταῖς ἀγούσαις
Αιτ.	τὴν ἄγουσαν	τάς ἀγούσας
Κλητ	ῶ ἄγουσα	ῶ ἄγουσαι

	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομ.	ὁ ἀρξάμενος	οἱ ἀρξάμενοι
Γεν.	τοῦ ἀρξαμένου	τῶν ἀρξαμένων
Δοτ.	τῷ ἀρξαμένῳ	τοῖς ἀρξαμένοις
Αιτ.	τόν ἀρξάμενον	τούς ἀρξαμένους
Κλητ	ῶ ἀρξάμενε	ῶ ἀρξάμενοι

	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομ.	ὁ λέγων	οἱ λέγοντες
Γεν.	τοῦ λέγοντος	τῶν λεγόντων
Δοτ.	τῷ λέγοντι	τοῖς λέγουσι
Αιτ.	τόν λέγοντα	τούς λέγοντας
Κλητ	ὦ λέγων	ὦ λέγοντες

	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομ.	ὁ ἄρξων	οἱ ἄρξοντες
Γεν.	τοῦ ἄρξοντος	τῶν ἀρξόντων
Δοτ.	τῷ ἄρξοντι	τοῖς ἄρξουσι
Αιτ.	τόν ἄρξοντα	τούς ἄρξοντας
Κλητ	ὦ ἄρξων	ὦ ἄρξοντες

5. Να εντοπίσετε τα απαρέμφατα στις παρακάτω φράσεις, να προσδιορίσετε το είδος τους και να τα μεταφέρετε στους άλλους χρόνους:

Α. Τὸ μὲν πῦρ οἱ ἄνθρωποι ῥαδίως καθορῶσιν (=κοιτάζουν), εἰς δὲ τὸν ἥλιον οὐ δύνανται ἀντιβλέπειν.

Β. Κίμων ἠνάγκασε τὸν βασιλέα συνάψαι μάχην.

Γ. Οὗτος οἶεται(=νομίζει) δίκαια πράττειν.

Δ. Από Κνίδου μέχρι Σινώπης Ἕλληνες τὴν Ἀσίαν παροικοῦσιν, οὓς (= τους οποίους) οὐ δεῖ πείθειν, ἀλλὰ μὴ κωλύειν (= να μην εμποδίζουμε) τοῦ πολέμου.

Ε. Σωκράτης βούλεται (= θέλει) διδάσκειν τοὺς συνόντας(=στους μαθητές) τὴν ἀρετήν.

Α.ἀντιβλέπειν: τελικό απαρέμφατο

Β.συνάψαι: τελικό απαρέμφατο

Γ. πράττειν: ειδικό απαρέμφατο

Δ. πείθειν: τελικό απαρέμφατο

κωλύειν: τελικό απαρέμφατο

Ε. διδάσκειν: τελικό απαρέμφατο

10

Πλούταρχος, Λυκοῦργος 16.1**Μετάφραση**

Ο πατέρας δεν ήταν ο κύριος αρμόδιος για την ανατροφή του παιδιού του, αλλά αφού το έπαιρνε το πήγαινε σε ένα τόπο που τον έλεγαν λέσχη, στην οποία κάθονταν οι γεροντότεροι από τους αρχηγούς των φυλών αφού εξέταζαν το παιδί, αν ήταν αρτιμελές και δυνατό, το πρόσταζαν να ανατραφεί.

Απαντήσεις:

Τρέφειν: τελικό απαρέμφατο

ὁ γεννήσας: επιθετική μετοχή

λαβών: επιρρηματική χρονική μετοχή

καταμαθόντες: επιρρηματική χρονική μετοχή

Τρέφειν: τελικό απαρέμφατο

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

...Πράξεις Παιδείας!

Επιμέλεια: Μαρία Φυλακτού

...Πράξεις Παιδείας!